

УДК 331.5.024.5

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*О. Бочко, к.е.н., Т. Черничко, к.е.н.
Мукачівський державний університет*

Ключові слова: ринок праці, безробіття, зайнятість, робоча сила, служба зайнятості, ринок трудових ресурсів.

У статті розкриваються основні види ринків праці Закарпатської області, аналізується попит та пропозиція робочої сили за 2005-2007 рр. Розраховано основні показники ринку зайнятості населення (попит, пропозиція) за досліджуваний період.

Постановка проблеми. Сучасний стан ринку трудових ресурсів характеризується рівнем зайнятості населення. Зайнятість населення – важливий чинник розвитку соціально-економічної системи, необхідна умова і форма життєдіяльності людини [5, с. 504]. Вивчаючи зазначену проблематику, особливу увагу звернемо на сучасний стан ринку зайнятості трудових ресурсів Закарпатської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема зайнятості ринку трудових ресурсів традиційно була і залишається предметом уваги вітчизняних і зарубіжних учених. Зокрема, значної уваги їй приділяють у сучасних умовах ринкової економіки [1-4]. Однак більшість розробок спрямована на Україну загалом. Ми розглянемо питання в контексті регіону.

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – на основі достовірної інформації проаналізувати сучасний стан ринку трудових ресурсів у сучасних умовах, розглянути можливості зменшення рівня безробіття в Закарпатській області.

Виклад основного матеріалу. Основними суб'єктами ринку праці є найманий працівник як власник, носій і продавець своєї робочої сили і роботодавець – покупець такого товару.

Ринок праці може бути гнучким або жорстким залежно від того, які відносини складаються між найманими працівниками і роботодавцями, як і якими силами регулюються ці відносини.

Гнучкий ринок праці характеризують:

- а) велика територіальна і професійна мобільність трудящих;
- б) гнучкість витрат на робочу силу;
- в) гнучкість внутрішньогалузевої і міжгалузевої диференціації заробітку;
- г) гнучкість в управлінні людськими ресурсами на рівні підприємств;
- д) гнучкість використання трудящих у всіляких формах найму та ін.

Жорсткий ринок праці має такі характеристики:

- а) гарантія зайнятості;
- б) стабільність зайнятості;
- в) забезпечення трудящих стабільними прибутками;
- г) стабільність змісту роботи;
- д) безпека роботи.

На думку багатьох економістів, жорсткий ринок праці є причиною зростання безробіття. Аналіз і прогноз попиту та пропозиції робочої сили здійснює служба зайнятості, яка інформує населення про стан ринку праці та веде облік вільних робочих місць, скеровує на ці місця громадян (які шукають роботу та безробітних), організовує за потреби професійну підготовку та перепідготовку кадрів, реєструє та надає допомогу безробітним.

Результати аналізу сучасного стану ринку праці Закарпатської області за 2005-2007 рр. покажемо в табл. 1. Як бачимо, пропозиція робочої сили в Закарпатській області поступово зменшується: якщо у 2006 р. порівняно з 2005 р. вона становила 90,9% загальної кількості безробітних, то у 2007 р. порівняно з 2006 р. – зменшилася до 87,6%. Сьогодні спостерігаємо сталу тенденцію до зниження середньої тривалості пошуку роботи (з 12,6 місяців у 2001 р. до 8,5 місяців у 2007 р.). Зазначимо, що протягом останніх років збільшився мінімальний розмір допомоги з безробіття:

- для окремих категорій застрахованих осіб і незастрахованих з-поміж військовослужбовців – зі 190 до 235 грн на кінець 2007 р.;
- для незастрахованих і застрахованих, які тривалий час не працювали, – зі 135 до 160 грн на кінець 2007 р.

Серед позитивних тенденцій на ринку праці Закарпатської області є підвищення рівня зайнятості економічно активного населення та зниження рівня безробіття. За даними експрес-інформації Державного Комітету статистики України, в області серед економічно активного населення у віці 15-70 років рівень зайнятості склав 59,7% (в Україні загалом – 59,1%), а рівень безробіття – 5,6% (в Україні – 6,2%). За цим показником область займає 7 місце серед 26 регіонів України.

Таблиця 1

Динаміка рівня ринку праці Закарпатської області, осіб

Показник	2005 р.	2006 р.	2007 р.	Відхилення, +,-	
				2006 р. до 2005 р.	2007 р. до 2006 р.
Пропозиція робочої сили, всього	80554	73217	64120	90,9	87,6
в тому числі вивільнені у зв'язку зі скороченням	4654	4155	2105	89,3	50,7
Заброньовано на рік робочих місць для осіб, які потребують	2386	1668	1151	69,9	69,0

соціального захисту					
перебувало на обліку осіб, які потребують соціального захисту	13790	12648	10412	91,7	82,3
з них працевлаштовано,	3910	3405	3429	87,1	100,7
%	28,4	26,9	32,0	x	x
Загальна кількість, які перебувають на обліку жителі міста	25803	22586	19752	87,5	87,5
жителі села	54751	50631	44368	92,5	87,6
Попит на робочу силу	45053	47920	38279	106,4	79,9
Сприяння зайнятості: працевлаштовано усього	30443	29867	30189	98,1	101,1
працевлаштовано на дотаційні робочі місця	1269	1220	1245	96,1	102,0
здійснення одноразової допомоги з безробіття для організації безробітними підприємницької діяльності	1020	573	507	56,2	88,5
проходило професійне навчання	4677	4862	5644	104,0	116,1
брало участь у громадських роботах	7717	8185	8003	106,1	7,8
продовжено пошук підходящої роботи	26126	21501	17990	82,3	83,7
Кількість безробітних, що знаходяться на обліку станом на 31 грудня поточного року	25738	21097	17765	82,0	84,2

*[1, с.13].

Протягом 2007 р. в пошуках роботи до служби зайнятості області звернулися 42,6 тис. осіб, щомісяця реєстрували в середньому 3,6 тис. осіб.

Кількість незайнятих громадян, які звернулися до служби зайнятості в пошуках роботи, зменшилась на 4,4 тис. Спостерігаємо цю тенденцію в усіх районах області, крім м. Мукачєвого. Усього упродовж року скористалися послугами служби зайнятості 64,1 тис. осіб. У табл. 2 покажемо відсоткове вираження кількості наданих послуг службою зайнятості Закарпатської обл.

Таблиця 2

Питома вага осіб, які скористалися послугами служби зайнятості Закарпатської області за 2007 р.

Населення	Частка в загальному обсязі, %
Жінки	59,7
Молодь у віці до 35 років	46,0

Особи, які раніше займали робітничі професії	45,6
Посади службовців	15,9
Особи без професії або такі, хто займав місця, які не потребують спеціальної підготовки	38,4
Особи, які не були зайняті до 1 року	70,3
Особи, які не були зайняті з різних причин понад рік	29,7

Серед незайнятого населення майже кожен двадцятий мав повну вищу освіту, кожний дев'ятий – базову вищу, кожен сьомий – професійно-технічну освіту, 62,7% становили особи з повною та базовою загальною середньою освітою, питома вага осіб з початковою та базовою загальною середньою освітою становила 7%. Чисельність осіб, які були зняті з обліку з різних причин, крім працевлаштування, у 2007 р. зменшилась, порівняно з попереднім роком, на 27% та становила 16 тис. осіб.

Позитивним явищем на ринку праці області є скорочення довготривалого безробіття серед осіб, які перебували на обліку в службі зайнятості.

Середня тривалість безробіття в області у 2007 р. склала 8,5 місяця проти 8,8 місяця протягом 2006 року. Найдовше безробітні перебувають на обліку у Воловецькому, Рахівському та Перечинському районах (понад 10 місяців). Загалом динаміку середнього рівня тривалості безробіття області покажемо на рисунку.

Отже, спостерігаємо значне скорочення тривалості безробіття у 2002–2007 рр.: якщо у 2002 р. воно становило в середньому 11 місяців, то у 2007 р. термін скоротився до 8,5 міс.

Висновки. Регулювання зайнятості трудових ресурсів Закарпатської області характеризується поєднанням гнучкого та жорсткого ринку праці.

За досліджуваний період спостерігається зменшення пропозиції робочої сили та тривалості пошуку роботи.

Серед позитивних тенденцій ринку праці області спостерігаємо збільшення допомоги з безробіття та підвищення рівня зайнятості економічно активного населення; зменшується кількість громадян, які звертаються до служби зайнятості з питанням пошуку роботи.

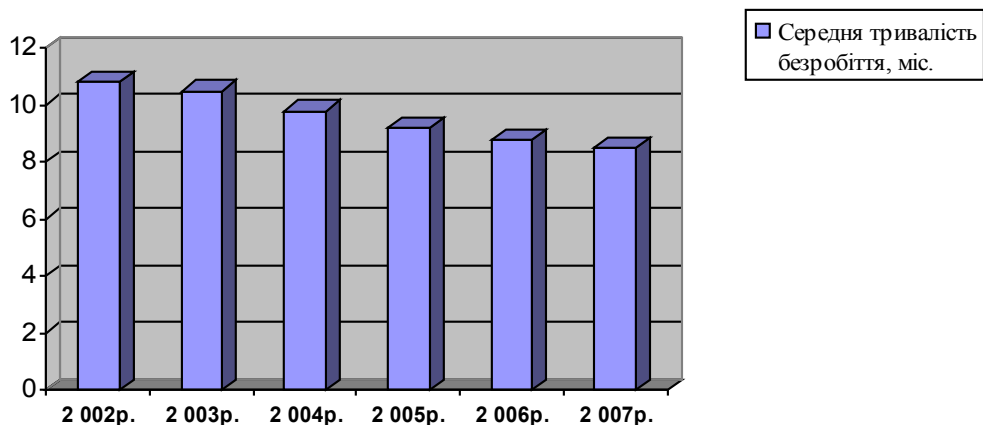

Рис. Зміна середньої тривалості безробіття в Закарпатській області, міс.

Бібліографічний список

1. Аналітично-статистичний збірник Закарпатської області за 2007 р. – Ужгород, 2007. – 37 с.
2. Бандур С. І. Соціальні пріоритети ринку праці : методологія, практика, шляхи забезпечення / С. І. Бандур, Т. А. Заєць, В. В. Онікієнко. – К. : РОПС НАНУ, 2001. – 250 с.
3. Герасимчук В. І. Проблеми трансформації зайнятості і розвитку ринку праці України (методологія, аналіз, шляхи вдосконалення) / В. І. Герасимчук. – К. : ПРИНТ ЕКСПРЕС, 2001. – 503 с.
4. Скрипник Г. Стратегія зайнятості населення в Європейському Союзі / Г. Скрипник // Вісник Львівського державного аграрного університету : економіка АПК. – 2007. – № 14(2). – С. 252 -255.
5. Соціальний розвиток України : Сучасні трансформації та перспективи / за заг. ред. Б. М. Данилишина. – Черкаси : Брама Україна, 2006. – 760 с.

Бочко О., Черничко Т. Современное состояние рынка трудовых ресурсов Закарпатской области

В статье раскрываются основные виды рынков труда Закарпатской области, проведен анализ спроса и предложения рабочей силы за 2005-2007 гг. Рассчитаны основные показатели рынка занятости населения (спрос, предложение) за исследуемый период.

Ключевые слова: рынок труда, безработица, занятость, рабочая сила, служба занятости, рынок трудовых ресурсов.

Bochko O., Chernychko T. Labour market in the Tran Carpathian region

In the article the basic types of labor-markets in the Tran Carpathian region are exposed, demand and supply of labour on 2005-2007 years is analysed. By author the basic indexes of market of employment of population (demand and supply) for explored period is expected.

Key words: labour market, unemployment, employment, labour force, employment service, market of labor resources.